

coanegra

Núm. 72 - Juny 90 - 100 Ptes.

Centre de reconeixement
mèdic psicològic
per a permisos de conduir
i llicències d'armes

DIMARTS I DIVENDRES DE 20 A 21 HORES

Recordi que ha de dur: - D.N.I.
- 1 fotografia
- lents correctores, si n'usa

Plaça Caidos, 3

Tel. 62 04 15

**SA
GERRERIA**
CERÀMICA SERRA

Carretera d'Inca
Tel. 62 01 71

MIQUEL SANTANDREU

*Vespinos - Mobylettes
*Moto-serra ECHO
*Moto-cultor PIVA
*Vespa

Bernat de Sta. Eugènia, 126 - Tel. 62 00 77

CAFETERIA

SA PLAÇA

Plaça Nova

S'ARC

F O T O G R A F I A

Miquel Rosselló Amengual
Pl. Hostals, 22 - Tel. 14 01 05

PERRUQUERIA
MIQUEL SASTRE

EL DARRER EN MODA PEL CABELL

*Tractaments capilars *Centre anticaiguda

**SABEM DE MODA
SABEM DE CABELL**

Bisbe Perelló, 4

Santa Maria

passatemps
articles per a esports

futbol, bàsquet,
tenis, pesca...

Marqués de Fuensanta, 35
07320 SANTA MARIA (Mallorca)

AGROTURISME

El turisme ha marcat de dalt a baix la vida de Mallorca. Avui per avui ja no hi ha cap racó de l'illa que s'escapi de la influència determinant del fenomen turístic. Unes zones han estat transformades en grans centres turístics, zones de platges i del litoral, però la resta també ha transformat la seva existència.

Es parla de crisi, es diu que vénen manco turistes, pot ésser, però no s'observa cap davallada en la construcció de nous hotels i de noves urbanitzacions. El creixement no tan sols no s'atura, sinó que pareix que va desbocat.

Aquest creixement es manifesta en dos sentits: a) una major saturació de les zones ja completament urbanitzades (platges de Calvià, Ciutat, Alcúdia...); b) una recerca constant de nous espais a urbanitzar. És en aquesta segona línia on pren ple sentit el fenomen que a Mallorca s'està començant a conèixer com agroturisme.

La primera constatació que hauríem de fer és que l'agroturisme, tal i com s'està manifestant a Mallorca, no té res que veure amb l'agroturisme real. Mentre a Europa l'agroturisme és una manera d'aportar uns guanys suplementaris als pagesos, i per tant té com a objectiu prioritari el mantenir la població agrària, l'agroturisme a Mallorca té com a objectiu obtenir ràpids i multimilionaris guanys a través de l'especulació del sòl. Més que d'agroturisme o de turisme rural hauríem de parlar de la urbanització massiva del sòl agrari.

El fenomen sempre es basa en la compra a preus de sòl rústic de determinats terrenys per tal de després urbanitzar-los i vendre'ls com a solars, xalets, apartaments, adosats o hotels. El motor d'aquestes actuacions són els especuladors i els constructors, però indiscutiblement troben el camp obert per a la seva actuació gràcies a la profunda, i ja potser irreversible, crisi de la pagesia mallorquina. La reflexió és d'una contundència enorme: si el camp ja no dona més que pèrdues, i el sòl urbanitzable aconsegueix valors astronòmics, tota reconversió de terrenys agrícoles en urbans aportarà enormes guanys als seus promotors.

A aquest context, senzill i clar, hi hem d'afegir la perspectiva de la plena integració europea, amb una major facilitat per a l'establiment de ciutadans europeus, i per a l'arribada de capitals forans. Són molts els que ensumen el negoci immobiliari, començant pels propis inversionistes europeus (britànics, belgues, alemanys...)

Dins aquest brou és on es guia l'agroturisme mallorquí. Amb un objectiu clar: urbanitzar grans extensions de terrenys rurals (amb preus més assequibles que els costaners), i si pot ésser no molt lluny de la costa. Una de les formes més insistent d'aquest fenomen és el foment de camps de golf, com a suport de grans complexos urbanístics i residencials (evidentment el foment del golf com a esport no interessa).

Però aquest fenomen d'urbanització descontrolada té els seus inconvenients. D'una banda acaba de destrossar el paisatge de Mallorca, ja prou malmès, d'altra banda és el cop mortal per a l'activitat agrícola, i sobretot genera un creixement urbà extensiu, absurd, costós i a la llarga inviable. Inviàble perquè la pressió a la que se sotmeten els recursos naturals és superior a l'admissible (sobretot als recursos d'aigua potable). Molts de pobles tenen greus problemes d'abastiment (els camps de golf són especialment exigents pel que fa a consum d'aigua). Altres problemes són la manca d'infraestructures de tota casta (aigües brutes i depurades, places, zones verdes, saturació del sistema sanitari, inadequació del sistema escolar, dificultats per a eliminar els residus sòlids, caos circulatori, contaminació...)

Estam fent passes cap al pitjor dels camins possibles. I això també ens està afectant a Santa Maria, i de quina manera! En primer lloc patim un agroturisme degradat i xabolista, des de fa uns anys, en la forma d'urbanitzacions i edificacions en sol rústic sense cap control i sense cap legalitat. El cas de Son Bieló podria ésser el més típic, però s'està extenent com a una taca d'oli. En segon lloc la proximitat a Ciutat i la carretera d'Inca està provocant fenòmens com el Polígon Industrial de Son Llaüt (agroindustrialisme!), i en general una gran pressió sobre tots els terrenys del costat de la carretera. El cas urbà s'està fent créixer desordenadament (Can Recolat, Can Borroé...), mentre, i contradictòriament, dins el mateix poble queden grans extensions sense urbanitzar (zona de l'Escola Graduada).

La conversió de possessions en hotels —i en xalets— també ja ha començat (Can Moragues, Can Moranta —centre de l'Opus Dei—, Son Güia, Son Berenguer...). S'apunta a l'horitzó un possible problema de manca d'aigua potable, una fota alteració paisatgística i ecològica, una probable hipoteca econòmica (inversions per a dotar d'infraestructures aquest creixement), i una segura pèrdua de la qualitat de vida de la població (tràfic, renou, brutor, inseguretat) i de la identitat cultural. Per ventura encara som a temps de rectificar, no és fàcil, però no queda més remei que posar-s'hi.

AUTÈNTICA SOBRESSADA MALLORQUINA

C/ Bernat de Sta. Eugènia, 104
carretera Palma - Inca
Santa Maria del Camí
07320 - MALLORCA
Tel. 62 01 44

SETMANA CULTURAL AL COL·LEGI PÚBLIC

Del 14 al 18 del passat mes de maig va tenir lloc al col·legi públic d'EGB la primera setmana cultural, organitzada amb la col·laboració del del claustre de professors i de l'Associació de Pares d'Alumnes del centre. Aquesta setmana cultural va consistir en un seguit d'activitats i actes diversos, dirigits alguns només als alumnes, i al públic en general altres.

Durant els capvespres de tota la setmana, durant el que és habitualment l'horari de classes, es varen organitzar una sèrie de tallers de caire creatiu, en els que la totalitat de l'alumnat del centre va tenir ocasió d'aprendre i experimentar en arts tant diverses com la pintura i la ceràmica, la fotografia, la cuina, les labors amb fil, la música i la dansa, o el teatre i l'expressió corporal. Per descomptat queels alumnes s'ho passaren d'allò més bé amb aquests tallers, que venien a rompre el ritme habitual de les classes. El divendres, cada taller es va dedicar a donar a conèixer a la resta de l'escola la seva feina feta: així es varen fer exposicions amb pintura, ceràmica, fotografia i labors.

Els de teatre es dedicaren a fer una representació, i les de música i dansa varen fer una mostra de les seves habilitats adquirides. Però sense cap dubte l'«exposició» més saborosa va ser la de cuina: tot el material va acabar dins els agraits estómacs de la concurrència.

Però no es va limitar als tallers, la setmana cultura. Cada vespre varen tenir lloc conferències i projeccions de vídeo. Les conferències varen ser tres: «estudis en acabar l'EGB», «consideracions sanitàries sobre el nin i l'adolescent en edat escolar» (a càrrec del metge titular, Jaume Campomar) i «importància de la família de en el desenvolupament de la personalitat del nin». Les projeccions de vídeo varen tenir un caire bastant diferent a les conferències, varen ser sobre la festa de fi de curs passat, de nadal passat, i la darrera festa de disfresses.

I tot això encara no va ser tot. Durant la setmania cultural hi va haver una exposició dels llibres que els mateixos alumnes del Col·legi públic havien escrit i confeccionat amb motiu de la Setmana del Llibre, celebrada el passat mes d'abril.

Joan i Maria

PERRUQUERS

Antoni Gelabert, 18 - Tel. 62 06 81

QUINTA EIXIDA CICLOTURISTA SON VERDERA

L'A.P.A. del Col·legi Ramon Llull conjuntament amb el professorat ha organitzat la cinquena marxa cicloturista, que aquest cop ha retornat a la Possessió de Son Verdera. El diumenge molts de nins i nines s'agruparen als voltants dels organitzadors amb bicicletes per partir cap a Son Verdera. Prop de tres-centes persones s'anaren concentrant a la Possessió, i majoritàriament desplaçades amb automòbils. A Son Verdera i abans del dinar d'arròs brut i postre d'ensaïmada, unes bones cucanyes i carreres de joies pel divertiment de les al·lotes, per després acabar amb un poc de festeta i de retorn al poble.

La marxa cicloturística és una bona iniciativa que ja s'està convertint en una fita tradicional del calendari de primavera. La primera eixida fou a Son Pou, la segona a Son Verdera, la tercera a Es Cabàs, la quarta a Son Sureda i la cinquena de nou a Son Verdera. Una iniciativa de l'APA que permet un contacte festiu entre pares, alumnes i professors del col·legi Ramon Llull.

Fusteria

Martorell

Taller:
Bartomeu Pasqual

Tenda:
Carrer Llarg, 89

PRESENTACIÓ DE L'ÚLTIM LLIBRE TRADUÏT PER MIQUEL DOLÇ

Organitzat per l'Obra Cultural Balear, el centre d'Estudis Teològics de Mallorca i el centre de Cultura «Sa Nostra» tengué lloc el passat dia 14 de maig la presentació del volum novè de la col·lecció «Clàssics del Cristianisme» d'Edicions Proa «Confessions d'Agustí d'Hipona» en versió del nostre il·lustre paisà Miquel Dolç, que ha obtingut el premi «Serra d'Or».

Obri l'acte Sebastià Janeras, director de la col·lecció qui exposà els plans i projectes de la mateixa; el P. Josep Amengual Batle, doctor en Història Eclesiàstica feu la presentació del llibre, exposant que el Dr. Miquel Dolç, endemés de poeta posseeix les dues llengües, la llatina en què escrigué Sant Agustí i la catalana, la de la traducció; finalment el Dr. Dolç manifestà els motius que el conduïren a acceptar la traducció.

La presentació tengué lloc a la sala de cultura de «Sa Nostra» del carrer de Concepció de Palma, totalment ocupada per professors del Cetem, homes de les Lletres Catalanes i de l'Obra Cultural Balear. De Santa Maria hi assistí el Batle Josep Estarellas, i familiars i amics del Dr. Dolç qui durant llarga estona signà exemplars de la seva obra.

AQUÍ ABANS HI HAVIA UN PINAR

Volem comentar amb preocupació aquesta fotografia realitzada dins Son Berenguer, en el Puig de n'Elena. Ja fa uns anys Son Berenguer va ésser objecte d'una actuació forestal molt agressiva (feta per SEFOBASA, una empresa lligada al Govern Balear), que va deixar ben pelada una bona part de la finca. No fa massa temps un tros del puig es va calar foc cap a la banda de Son Güia (indiscutiblement un foc intencionat), i varen haver d'intervenir els bombers i les avionetes. Hem vist que s'ha utilitzat, fa poques setmanes, el foc per eliminar uns pins que havien invadit unes marjades de Son Güia, amb una actuació que hauríem de qualificar temerària i molt perillosa. Ara ha desaparegut un altre tros de pinar en el Puig de n'Elena.

En el lloc on hi havia els pins han aparegut unes velles marjades. Potser que recuperar marjades antigues tenguí un cert interès. Des d'un punt de vista agrícola és molt discutible, ja que seria més convenient conrear bé les marjades que ja hi ha que no destruir el pinar. De tota manera al Puig de n'Elena tothom sempre l'havia vist cobert de pins, i no ens ha agradat gens veure'l pelat.

INCIDENT NOCTURN

La vida tranquil·la de poble a vegades es veu alterada per incidents desagradables, com el que va passar a la barriada de s'Escoleta el passat dissabte 26 de maig a la nit, per sort sense més conseqüències que un bon retgiri i els xafardejos i converses que qualsevol esdeveniment estrany sol provocar. Resulta que un individu desconegut va encalçar una al·lota santamariera pel carrer. L'al·lota es va refugiar dins la casa d'uns familiars, que cridaren la Guàrdia Civil. Després de desaparèixer, el desconegut, que va resultar ésser un estranger que anava una mica més gat i perdut, es va efcicar dins una casa que tenia el portal sense tancar en clau, rodà clau per dedins, se l'aficà dins la butxaca, i se tirà dins un llit de la casa.

Mentrestant, la madona de la casa, que mirava la televisió, pensant que havia arribat el seu home, afinà aquell home tirat damunt el llit amb uns ulls com uns salers, i la porta del carrer tancada i sense clau. L'esglai d'aquella dona ja el vos podeu imaginar, però així i tot, conservant la serenitat va sortir pel corral, va passar així com va poder a ca el veïnat i va anar a demanar ajuda. Al poc temps va arribar la Guàrdia Civil, qui va haver d'entrar pel corral de la casa, i tot va acabar com a les pel·lícules. L'intrús (que no lladre) engrillonat després d'oferir molta resistència, i els veïns, uns esglaiats, altres furisos. I els altres, els «mirones» de sempre, ben contents: tenien tema de conversa per l'endemà.

DEMOGRAFIA

NAIXEMENTS

Llucia Márquez Testa (23.3.90)
Alexandre Ginel Parets (4.4.90)
Miquel Melcior Moyà Bosch (15.4.90)
Miquel Àngel Cañellas Pulido (22.4.90)
Adrià Bimbo Vich (2.5.90)
Lluc Bimbo Vich (2.5.90)
Marta Mercadal Cañellas (4.5.90)
Blanca del Rocío Barrera Garcia (7.5.90)

DEFUNCIONS

Catalina Ordinas Llinàs (11.5.1899-11.3.90)
Margalida Ordinas Tramullas (18.8.1895-18.3.90)
Miquel Canals Canals (24.5.1917-20 a 24.2.90)
Antònia Garau Vich (25.9.1902-13.4.90)
Magdalena Amengual Nadal (10.2.1909-22.4.90)

MATRIMONIS

Josep Sol Berenguer i Maria del Carme Tordillo Ruíz (7.4.90)
Domingo Rodríguez Rodríguez i Rosa Maria Ordóñez Molina (21.4.90)
Antoni Serra Marcè i Maria Francisca Amengual Salom (28.4.90)

Font: Registre Civil, 26 de maig

EN POQUES PARAULES

PEP BANYO BAND

El divendres dia 18 de maig a la nit el grup de Pep Banyo tocà al bar de «Sa Sini» acompanyat de Gori Negre —guitarra— Pere Mesquida —baix— i Víctor Uris —harmònica—. El grup interpretà nombrosos blues.

SUÏCIDI A SANTA MARIA

Una persona major sembla que es suïcidà per ingesta de medicaments a una caseta de la seva propietat al terme de Santa Maria anant cap a Santa Eugènia. El cadàver fou descobert el dia 17 i intervingué el jutge de pau en l'aixecament d'aquell. Aquesta persona era de Palma.

VAGA DE LA BANCA

La incidència de la vaga estatal dels empleats de la banca privada fou nul·la a Santa Maria del Camí. Les quatre entitats bancàries Banco Bilbao Vizcaya, Banco Hispano Americano, Banca March i Banco de Crédito Balear obriren al públic i els empleats no se sumaren a la vaga motivada per la petició dels sindicats d'augments salarials.

COANEGRA DESEMBARCA A BARCELONA

El grup de música Coanegra fou convidat a l'operació Desembarc que el Departament de Música i Arts Escèniques de l'Ajuntament de Palma organitzà el dissabte 26 de maig. Més de 1.000 mallorquins anaren plegats en vaixell a Barcelona, aquestes persones formen part de grups de música, de teatres i d'animació, i a Barcelona actuaren durant el dissabte per diferents places i carrers. L'operació és per promocionar els grups mallorquins a Barcelona.

ANTONI AMENGUAL TORNA D'ARGENTINA

El jove santamarier Antoni Amengual, llicenciat en ciències físiques, està investigant dins el departament de físiques de l'UIB els materials amb memòria de forma i que prest presentarà la seva tesi doctoral. Antoni ha estat durant tres mesos al

Centre Atòmic de Barilona —al sud d'Argentina— on ha ampliat les seves investigacions sobre materials de Memòria de forma, aquesta estada des del febrer al maig està emmarcada dins el programa d'intercanvi científic que la UIB manté amb d'altres universitats del món.

BIEL ORDINES D'EXCURSIÓ AL ZAIRE

El santamarier Biel Ordines amb dos ciutadans més partí el dia 31 de maig cap al Zaire. Els tres joves són membres del Grup Excursionista Balear, muntanyencs d'experiència que van a conquerir les muntanyes de la Lluna del Zaire —abans Congo Belga—. El seu objectiu és pujar al pic Punta Margarida (5.119 metres) del cim Stanley, un dels tres pics més alts de l'Àfrica, on sempre hi ha Neu. El Margarida és un dels naixements del Nil, on hi plou 330 dies a l'any i hi ha intenses boires. El grup de mallorquins estarà 30 dies al Zaire, compten amb la col·laboració del Grupo Serra, del CIM i d'altres entitats.

LA UNITAT SANITÀRIA LOCAL COMPTARÀ AMB URGÈNCIES

La Conselleria de Sanitat i Seguretat Social del Govern Balear ha publicat un decret en el qual detallà els pobles que tindran unitat d'urgències sanitàries les 24 hores. A Santa Maria n'hi haurà una, que inclourà Bunyola i Santa Eugènia. Aquestes unitats d'urgència són el primer pas per després constituir els equips d'atenció primària de les zones bàsiques de salut. Això suposarà una important millora de les condicions laborals tant dels metges, com infermers i comares rurals: I alhora una descongestió d'Urgències de l'Hospital Son Dureta. I per últim una millor i més ràpida atenció al ciutadà.

Sembla que es té previst que aquestes unitats rurals d'urgència comencin a funcionar pel setembre d'aquest any.

DOS ADL PER LA MANCOMUNITAT DEL RAIGUER

La Mancomunitat del Raiguer agrupa a varis ajuntaments

magatzem de materials de construcció

GAMUNDI

Gabriel Mesquida, 1 - Tel. 62 02 30

Sa Perxa

tota casta d' embotits,
formatges i patés
pollastres a l' ast

Tel. 62 11 17

de la falda de la Serra de Tramuntana, que possibilita agrupar serveis que els ajuntaments petits no poden sostenir sols, pel seu elevat cost. L'Ajuntament de Santa Maria del Camí forma part de la Mancomunitat del Raiguer, i a través d'aquest manté l'assistent social conjuntament amb Alaró. L'últim projecte que sembla que pel juny serà realitat és la contractació de dos ADL —Agents del Desenvolupament Local— que treballaran pels ajuntaments de la Mancomunitat. Aquests ADL seran contractats per la Mancomunitat, l'INEM i FODESMA del CIM. Els Agents pel Desenvolupament Local —una de les darreres novíssimes professions importades de la CEE— realitzen estudis econòmics i d'infraestructures pels ajuntaments, fomenten l'ocupació, fomenten els cursos professionals, fan suport tècnic i econòmic a iniciatives locals d'ocupació, també creen o impulsen la promoció obres per recuperar dèficits d'infraestructura dels municipis o de recuperació d'oficis antics, i en definitiva potenciadors de les iniciatives empresarials dels pobles on treballaran.

Un altre objectiu de la Mancomunitat a assolir al 1992 és mancomunar el servei de recollida de fems, que ara per ara té contractat cada Ajuntament individualment, el que possibilitaria un més ràpid servei i abaratir costos als ajuntaments.

ACLIF CONSULTORS

Un nou servei comercial ha obert les portes al públic i ubicada al número 17 del Carrer Bernat de Santa Eugènia. Es tracta de ACLIF Consultors, que és una assessoria comptable, laboral, fiscal i informàtica, alhora que de venda d'ordinadors i material informàtic.

LLORENÇ SANTAMARIA A TV3

El cantant i actor Llorenç Santamaria presenta des de fa

uns mesos el programa musical ÈXIT a la TV3. El programa s'emet els dissabtes a les 18'30 hores. Llorenç parla amb un accent prou mallorquí i presenta a novells cantants i grups musicals en llengua catalana.

VIDEOPRODUCCIONS

Ja fa temps que un local dedicat a la videogravació de reportatges obrí al públic, es tracta d'una sucursal de VideoEstudis JB de «Es Capdellà». Al mateix local es distribueix un producte Badur per aprimar-se.

VAGA DE BENZINERES

La vaga estatal de benzineres privades, per la qual els assalariats pressionaven per obtenir una millor pujada dels salaris, no arribà en principi a Santa Maria, ja que les dues benzineres despatxaven normalment. Però a l'estació Llodrà es presentà un «piquete» que complia les seves funcions d'incitar a la vaga, hi hagué aldarull, intervingué la guardia civil, i al final la benzinera tancà. L'altre benzinera, la de Can Ramon, despatxà normalment i al cap del primer dia de vaga ja es quedà sense carburant.

TIR A COLOMS A S'ARBOÇAR

El diumenge dia 20 de maig es celebrà una Tirada a Coloms, puntuable pel Campionat de Caça de Balears als camps de S'Arboçar. La prova que s'havia de celebrar a Sineu, al final es realitzà a Santa Maria del Camí degut a què hi hagué dificultats a Sineu per trobar un descampat que permetés realitzar la prova segons les normes reglamentàries.

FOTO COMENTADA

Instantània de la carretera un dia feiner de la dècada dels cinquanta o més bé dels inicis dels seixanta. Una grua descarregant una planxa, sols un automòbil, una operació que avui en dia no es podria fer sense generar un autèntic colapse circulatori. Una imatge de l'ahir que ens mostra la carretera sense gaire circulació, amb gent que badoca, una carretera calmosa i sense trui. Alhora que podem contemplar l'entrada de la mantança, i els platers abans de ser arrabassats.

CASA DE LA VILA

S'APROVA LA PROPOSTA DEL PSM, PSOE I CDS DE FER QUE LES COMISSIONS INFORMATIVES SIGUIN PROPORCIONALS

A la sessió del Ple de dia 10 de maig els grups municipals del PSM, PSOE i CDS, varen presentar una moció en la qual demanaven que les Comissions Informatives de l'Ajuntament passassin a estar formades per un membre de cada grup municipal, i que les decisions es prenguessin per majoria simple dels assistents mitjançant vot ponderat (és a dir, tants de vots com regidors té cada grup). L'oposició també demanava que cada Comissió Informativa pogués elegir el seu propi president. Fins ara a les Comissions sols hi podia haver 5 membres del PP, i del PSM, i del PSOE i un del CDS. És evident que no eren proporcionals, i el grup majoritari tenia una situació molt favorable.

El batle va dir que hi havia punts de dubtosa legalitat i va llegir dos informes (un de Secretaria i un de la Conselleria Adjunta a la Presidència). Els dos informes venien a considerar correcta la petició de proporcionalitat a les Comissions Informatives, però especificaven que és el batle el que ha de nomenar els Presidents de les Comissions, encara que ho pot fer a partir de la proposta que faci cada Comissió.

Es va aprovar, amb l'abstenció de Vicenç Santandreu, que les Comissions tenguessin vot ponderat (i per tant fossin proporcionals) i que poguessin proposar al batle el seu president.

Les Comissions Informatives no són resolutòries, tenen com a missió informar a través de dictàmens els assumptes que el Ple ha de discutir. Amb aquest acord, l'oposició pretén democratitzar un Ajuntament que fins ara s'ha caracteritzat per la manca de transparència i la manca de consideració cap als grups no majoritaris. El batle va manifestar una actitud dialogant, probablement conscient que ja no té la majoria, i és molt probable que accepti que tots els grups presidesquin una Comissió Informativa.

NO S'ACCEPTA UN NOU INCREMENT EN EL PREU DELS COMPTADORS D'AIGUA

Pere Roca Matas, en representació de Construccions Santa Maria, va presentar una instància sol·licitant un augment per a cada comptador d'aigua del 6%, atès l'augment del preu dels

materials. Joaquim Morales manifestà que el contracte no contempla la possibilitat de revisió, i que és massa habitual que es guanyin les licitacions a la baixa i després es produïxin increments constants. El PSOE i el PSM també consideren que en l'adjudicació de la instal·lació dels comptadors s'havia donat una situació molt discutible, i a més s'havien observat deficiències i coses poc clares (factures sense cap casta d'identificació...). Per cinc vots en contra (PSM, PSOE i CDS), quatre a favor (PP) i l'abstenció del Grup Mixt es va acordar no incrementar el preu de la instal·lació dels comptadors d'aigua. S'ha de dir que l'oposició va tenir majoria per l'absència en el Plenari del regidor del PP Gabriel Mesquida, que era a Galfàcia en un dels viatges de Tercera edat que organitza.

L'AJUNTAMENT ACCEPTA LA PROPOSTA DEL PSM SOBRE SA TORRE DE CAN MILLO

El PSM, davant l'enderroc del molí de Can Millo, catalogat com a construcció a protegir a les Normes Subsidiàries de Planejament, demanà que l'Ajuntament es dirigís a la Conselleria d'Obres Públiques i a la Comissió del Patrimoni Històric per tal de denunciar el fet i demanar que s'aclarissin les

JOAN FORTEZA CAMPINS

Instal·lacions elèctriques
xarxes de baixa tensió
bombes submergides

Carrer Bartomeu Pasqual, 4 A - Tel. 62 09 39

PERRUQUERIA D'HOMES

CA'N MOREI

AL SEU SERVEI

Paborde Jaume, 13

possibles responsabilitats, i sobretot per evitar repeticions de fets consemblants.

El batle acceptà la proposta, i digué que no coneixia el traçat exacte de l'autopista i que aquests fets li'havien vengut de nou.

Sobre aquest tema, la Comissió del Patrimoni Històric, en data 16 de maig de 1990, lamentà l'esbucament del molí i acordà sol·licitar informació a l'Ajuntament de Santa Maria del Camí pel que fa al coneixement que tenia sobre l'assump-te. En la mateixa sessió s'acordà trametre informació a la Conselleria d'Obres Públiques i Ordenació del Territori sobre les restes monumentals i arqueològiques a les zones d'auto-pista.

Davant aquests fets sols ens podem fer una pregunta ¿És possible que es faci una autopista per dins el terme municipal de Santa Maria sense que l'Ajuntament en conegui el seu traçat exacte? ¿És possible que hi hagi persones capaces de fer les coses tant amb els peus? ¿És possible que un projecte que costa milions sigui desconegut pels Ajuntaments afectats?

PLA DE MILLORA DE LES FAÇANES

L'any passat no es va gastar ni una pesseta en subvencio-nar la millora de les façanes de cases del poble, deixant pas-sar el conveni proposat per la Conselleria de Cultura. Hi va

haver dues sol·licituds, que no varen esser tengudes en comp-te. No existeix constància de cap explicació als sol·licitants. L'Ajuntament havia acordat dedicar-hi una petita quantitat. Però no es va fer res.

DESPESES DE LA FIRA

En el dibuix infantil s'efectuaren les següents despeses:

autobusos EMT.....	110.000
donuts i bollycaos.....	27.072
begudes.....	24.132
Restaurant Lovento.....	43.700
Total.....	204.904

Altres despeses:

trasports de cavalls.....	260.00
palla i alfals.....	75.000
transport de cabres.....	25.000
trofeus dels cans.....	49.750
rifes.....	60.000
programes La Palmesana.....	267.780
196 hores de 3 d'abril a 9 de maig de Josep Bisbal.....	98.000
184 hores del Sr. Gázquez del 2 de març a 4 de maig.....	162.000
Trui (reis i foguerons).....	396.600

EL P.S.M. VA CONVOCAR A LA NETEJA DE COANEGRA

El propassat dia 19 de Maig una vintena de persones varen concórrer a la convocatòria realitzada pels nacionalistes de Santa Maria amb l'objectiu fer rentar una mica la cara a la vall de Coanegra. Tal i com informàrem el passat número de la nostra revista l'estat d'aquella zona resultava esser bastant deplorable per culpa de l'acció de diumengers, trialers i altres agents embrutadors i destructors. D'aquí la iniciativa de posar-hi una mica de remei, que es portà a terme amb el suport logístic d'un tractor amb un remolc que després de l'acció dels ecologistes quedà ple de merda que va ser una cosa que no la vos podeu imaginar.

La premsa i la ràdio de Ciutat també es feren ressò d'aquest aconteixement. L'objectiu dels promotors, apart de fer neta la vall, consistirà en donar publicitat a la iniciativa per tal de cridar l'atenció de l'opinió pública no només santamariera sinó de tota Mallorca sobre la necessitat de conservar aquest racó de la nostra terra.

AMADOR CALAFAT FAR, PSIQUIATRA

Va nèixer a Santa Maria del Camí fa quaranta-un anys, cursant els seus estudis fins a segon de batxiller a la nostra vila per passar després al Col·legi Montision de Ciutat, on acabà el batxillerat. L'any 71 acabà la carrera de Medicina a Barcelona i va triar l'especialitat de Psiquiatria. També es llicencià en Psicologia. Passà dos anys a Anglaterra interessat en l'estudi de la Psiquiatria Comunitària, que para esment sobretot a aspectes socials, participant a Londres en el treball d'hospitals que funcionaven com a comunitats terapèutiques. El 77 torna a Mallorca i ocupa una plaça de psiquiatria a l'Hospital Psiquiàtric de Ciutat. Interessat per la toxicomania, integra la fundació Associació per al Tractament de l'Alcoholisme. Actualment treballa al Consell Insular de Mallorca dins el Servei de Prevenció de la Salut.

feixista «Fuerza Nueva». Concretament, a una fotografia captada en plena protesta se'm veia a mi devora un cotxe incendiari sostenint en la meua mà una pedra.

«A una foto que es publicà durant les protestes estudiantils hi sortia jo amb una pedra a la mà prop d'un cotxe incendiari»

- Supòs que com a exemple gràfic del contuberni jueu-masònic-marxista...

- O cosa semblant. Però que consti que jo protestava molt per lliure, eh?.

- Anys més tard, perquè no seguir la teua carrera a Anglaterra si podies fer-ho?.

banda, en aquells anys Santa Maria no era tan divertit com ara, no hi havia l'oferta cultural i d'entrenament amb què compta avui.

- He sentit a dir que durant la teua època d'estudiant universitari participaves en la protesta fins al punt de sortir fotografiat a qualche revista... potser al «Paris Match»...

- Al «Paris-Match» has dit? Ha, Ha! Això m'hauria suposat el salt directe a la fama!, no no és cert, que jo sàpiga, que jo sortís fotografiat al «Paris-Match», però sí que vaig sortir una o dues vegades a la revista de tendència

- És mal de dir. Allà m'esperava a partir d'aleshores una tasca més àrdua en el terreny professional... No sé si vaig decidir tornar per enyorança, per covardia, per peresa... o per tot plegat.

- Quin tipus de tasca desarrollau al Servei de Prevenció de la Salut?.

- La nostra tasca bàsica és millorar el teixit social. No treballam en la resolució de casos concrets sinó que estam en contacte amb professors, ajuntaments, serveis socials, per veure de fer un treball de prevenció... en definitiva es tracta d'aconseguir que la gent no tenguí necessitat d'anar al psiquiatra. Al marge

«Durant la meua joventut Sta. Maria no era tan divertit com ara»

- La teua infantesa a Santa Maria.

- Una mica grisa. Més que res record com a dificultat el fet d'anar a escola cada dia a Palma, cosa que em suposava viure dividit entre el col·legi i el poble, circumstància que resultava incòmode per desarrollar relacions amistoses amb gent de la meua edat. D'altra

**VIVERS
SANTA
MARIA**
SAT 7117

Carretera de Bunyola, Km. 1

Telèfon 14 00 41

CAIXA DE PENSIONS

“laCaixa”

«No sé si vaig tornar d'Anglaterra per enyorança, per covardia, per peresa... o per tot plegat»

d'aquesta feina també mantec una consulta privada.

- Passant a desenvolupar aquests temes: quina creus que ha de ser la filosofia en matèria de prevenció de les toxicomanies?.

- El que veig és que a vegades nosaltres mateixos els professionals contribuïm sense voler a que el mite de la droga es perpetui.

- Com és això?.

- Per exemple, hi ha tendència a centrar-se excessivament en la qüestió del binomi droga-delinquència, quan el discurs correcte per a mi seria parlar sobretot del que és normal, de millorar el que és normal, com les relacions familiars, etc perquè em sembla que aquesta és la millor manera de lluitar contra el fenomen de les toxicomanies; promoure una més intensa i estreta relació entre pares i fills, per exemple, i altres mesures semblants. Si insistim massa en el perill de la droga, augmentem la por a la droga, però al mateix temps estam promocionant el mite i em sembla que això no interessa.

- Tanmateix, Amador, la gent està preocupada sobretot per l'escalada de les drogues dures...

- En aquest sentit jo crec que el missatge és tranquil·litzador perquè en el cas de l'heroïna, per exemple, les dades que tenim indiquen que el seu consum té tendència a minvar. La cocaïna ja és una altra història, tot i que sembla que no afecta tant els joves. En realitat de cara als propers anys el que ens preocupa molt és l'augment del consum d'alcohol. Però jo insistesc que és necessari

desmitificar les toxicomanies: si una persona té una personalitat normalment forta no es convertirà en drogadicte pel simple fet de tastar un dia la droga, fet que no tindrà més transcendència que una anècdota; no tots els qui consumeixen alcohol acaben essent alcohòlics. Són només aquelles persones amb dificultats que arranquen sempre d'un problema personal les que poden acabar essent toxicòmans perquè per a elles la droga s'arriba a fer indispensable per a què de sobte tot encaixi a la seva vida.

«A vegades els professionals contribuïm a mantenir el mite de la droga»

- Com es poden prevenir aquestes patologies?.

- En realitat no hi ha res en concret.

És el que deia abans: es tracta de millorar les relacions humanes que s'estableixen quotidianament. La relació adults-al·lots juga un paper important perquè si no és prou forta (i vivim una època en què sembla voler anar debilitant-se) aleshores el que passa és que els al·lots en lloc de prendre com a punt de referència els seus pares, és a dir, unes quantes persones adultes, prenen per referència a d'altres al·lots i aquest fet dificulta la seva maduració.

- Què cal fer quan una persona cau en la drogadicció?.

- Molt sovint el drogadicte parteix de l'existència d'un problema familiar i a vegades precisament la família ve buscant solucions immediates i fulminants. Això és precisament el que no cal fer perquè és contraproduent que la família s'avanci a la voluntat de curar-se del propi afectat, ja que la veritable decisió

CERÀMICA
CAN BERNAT

TELÈFON 62 01 78

C/ BARTOMEU PASQUAL S/N
SANTA MARIA DEL CAMÍ

Tallers d'Automòbils

Martín Cañellas Ferrando

REPARACIÓ DE AUTOMÒBILS EN GENERAL
—ESPECIALITAT EN RENAULT—

TALLER
AUTORITZAT

B

BENDIBERICA

**VENDA
D'AUTOMÒBILS**

Bernat Sta. Eugènia, 71
(Ctra. d'Inca)

Tel. 62 06 74 SANTA MARIA DEL CAMÍ

«Sembla que darrerament el consum d'heroïna va minvant»

de voler curar-se ha de partir d'ell mateix si es vol obtenir un resultat positiu, un resultat que només serà possible després d'anys de tractament, perquè solucions salvadores immediates no existeixen.

- Així doncs, les causes de la drogadicció solen caure amb problemes familiars...

- El fenòmen de la drogadicció és multicausal, i un cas concret pot no partir necessàriament d'un conflicte familiar, sino simplement d'un pare poc present a la vida familiar, per exemple. L'adolescència és un període especialment difícil per les persones, en contra del que sovint hom pensa. Fins els dotze o tretze anys la gent no es qüestiona res, però a partir d'aleshores l'adolescent es topa amb la sexualitat i altres qüestions que cal enfrontar. El jove és més vulnerable, no és concient de moltes coses com la pressió que el grup exerceix sobre ell. D'aquí la importància de la família.

- Pel que fa a la drogadicció de gent més adulta, és possible que més que a problemes personals es degui a la tensió insuportable que el sistema de vida modern imposa a alguns?.

- Penso que la drogadicció que afecta els adults es basa en les despulles d'allò que no ha estat resolt en èpoques anteriors de la vida de la persona en qüestió. Crec que vivim un temps en què és possible desenvolupar-se millor com a persona que en èpoques passades, i que en tot cas és la persona qui pateix una determinada feblesa aquella que es pot veure implicada en el consum desordenat de drogues.

«No existeix una solució immediata i ràpida per curar un toxicòman»

- I d'en Freud, què me'n dius. Hi ha certa tendència a riure's d'ell.

- En tot cas injustificada. Freud segueix essent un bon punt de partida.

- Seia convenient que tots els ciutadans passàssim cada temporadeta pel psicòleg de la mateixa manera que ens aconsellen que cada any passem

per l'oftalmòleg o pel dentista?.

- No necessàriament.

«Cal intensificar les relacions entre adults i al·lots»

- L'altre dia per la televisió deien que a l'Argentina de cada dos n'hi ha tres que es passen pel psicòleg cada setmana. Els ianquis, tres quarts de lo mateix que veim a les pel·lícules de Woody Allen... per què?.

- En el cas de l'Argentina es tracta d'un país que pateix una hipertrofia de la classe obrera. El noranta per cent de la població viu a les ciutats integrada dins una societat de serveis, no hi ha obrers productius. Això crea una conflictitat que pot ser una causa. D'altra banda tant Argentina com els Estats Units són països de població immigrant, factor que contribueix a fomentar la inestabilitat personal.

- I als psicòlegs, qui els psicoanalitza?.

- Enllaçant amb el que dèiem fa una estona, per ventura seria interessant que els professionals, psiquiatres i psicòlegs,

qualitat balear s.l.

DISTRIBUIM ELS LICORS DE SANTA MARIA
I ELS VINS DE BINISSALEM

Rei Sanxo, 3

Tels. 14 00 17 - 62 01 66

Josep L. Ferrer

FRANJA ROJA S.A.

Canelles

DESTIL·LERIA SANTA MARIA

fusteria

Bartomeu Canyelles Rubí

TREBALLS DE FUSTERIA
EN GENERAL

Bernat de Sta. Eugènia, 86 - Tel. 62 00 80

FONER

MINYO
INFANT
ESPORT

Plaça dels Hostals, 13 i 15

Tel. 62 00 48

SANTA MARIA DEL CAMÍ

GRAN ASSORTIT DE
ROBA PER A GENT GRAN

cafeteria - bar Comerç

local climatitzat
gelats - refrescs - tapes
un local ample i confortable per a tots

Plaça dels Hostals, 27 - 29 - Tel. 62 00 29

«L'adolescència és una etapa molt difícil»

ens fèssim psicoanalitzar de tant en tant...

- Com així?.

- Bé, hi ha els de la tendència biològica que hom suposa que exerceixen la seva professió aplicant una tècnica i aquí acaba la història. Però els de la tendència psicoanalista exerceixen la seva feina a partir de la relació que estableixen amb el pacient, i en tal cas sempre és convenient evitar que la pròpia problemàtica del professional pugui contaminar a l'altre.

- Parlant de professionals, quina diferència real hi ha entre el psicòleg i el psiquiatra?.

- Si deixam de professionals, quina diferència real hi ha entre el psicòleg i el psiquiatra?.

- Si deixam de banda el fet de què el psiquiatra pot receptar medicaments i el psicòleg no té aquesta facultat, podem dir que la diferència entre un altre és purament de mercat, perquè en realitat no hi ha una línia divisòria precisa.

- la formació pedagògica d'aquests professionals hauria de ser científica o més aviat humanística?.

- Cinquanta per cent de cada.

Durant la nostra conversa n'Amador no ha deixat de gargotejar el paper que té damunt la taula. Fletxes amunt i avall, rectilínies i curvilínies, punts de referència, esquematisme a ultrança reflectit en uns traços geomètricament inexplicables. Acabada l'entrevista s'extén davant el nostre interlocutor un galimaties dibuixat que per ventura ni ell mateix no sabia explicar. Tanmateix els misteris de l'enteniment són encara en bona part inexcrutables.

Text: J.S.M.

Fotos: R.P.O.

CONSPORT

AUXILIAR CONSTRUCCIÓ

PISCINES - TENNIS - XALETES - SAUNES - COMPLEMENTS

Mateu Juan Matas

DIRECTOR

Barceló i Combis, 10

PALMA DE MALLORCA

Telèfon 46 52 11

TALLERS T & B

-Reparació d'automobils en general
especialitat en SIMCA i CHRYSLER
servei de grua
Venda de Vespes i Vespinos

Plaça Jaume III

Tels. 62 04 74 - 62 01 52 - 62 06 70

ACCEPTADA CONVIVÈNCIA

Als darrers números hem pogut observar que els nous constructors o reformadors, segueixen unes línies generals, unes tendències, es procura no rompre amb el que

hi ha, emperò emprant tot l'espai al màxim, finestres i mobiliari solen esser convencionals, emperò no es renuncia a la practicitat dels moderns armaris empotrats o

corredors, les cambres cada pic més grosses, aprofitant fins i tot el desnivell de la teulada, per augmentar el volum, eliminant així els falços sòtils paral·lels al trispe,

també es sol suprimir o juntar la saleta i el menjador, creant una sala o una sola sala amplíssima, això junt amb els tonalitats suaus de rajoles i parets blanques, fan

CONSTRUCCIONS

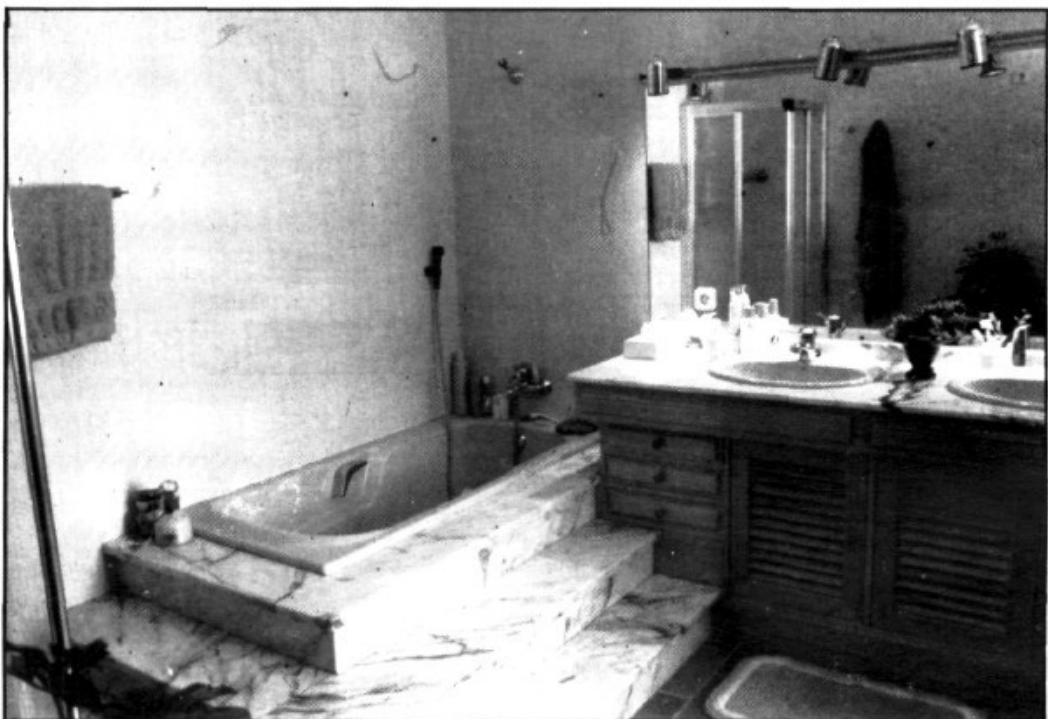
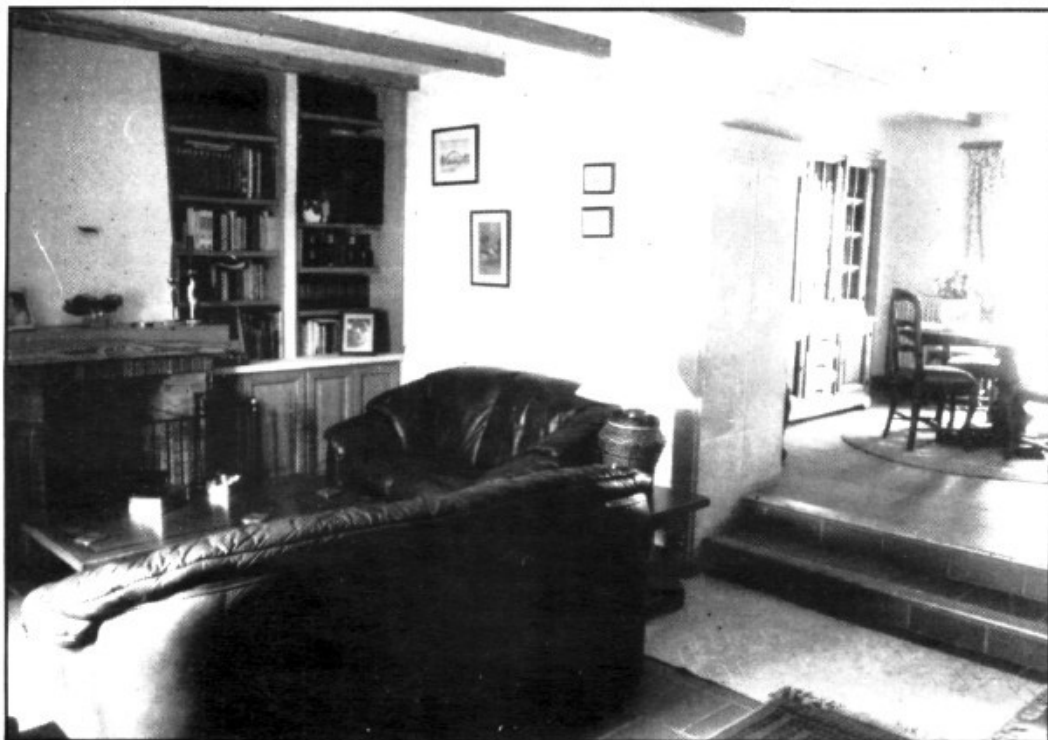
MATEU GARCIA LLINAS

Cuartel, 1º, nº. 12 (Camí de Coanegra)
Telèfon: 62 08 83

Viver HORTUS

La major exposició de Mallorca
de plantes ornamentals

Camí de Coanegra s/n. - Tel. 62 02 79

una ruptura total amb la proppassada època del mal gust, tot i que l'abundància de regals i objectes inútils sien el cordó umbilical connectador.

La casa que visitam de façana atípica, reflecteix bastant bé les tendències abans anomenades, l'entrada molt acollidora i espaiosa separi totalment la vivenda, a dalt les cambres, abaix casa i cuina, les rajoles rústiques

com tota la casa, l'escala es llueix sense impediment ja que la nostra vista de cop arriba a dalt de tot, a la part inferior de la teulada, donant molt de volum a la peça, la làmpara presumtuosa i senzilla alhora, acapara la nostra atenció juntament amb el grandios tapís fet a can Bujosa.

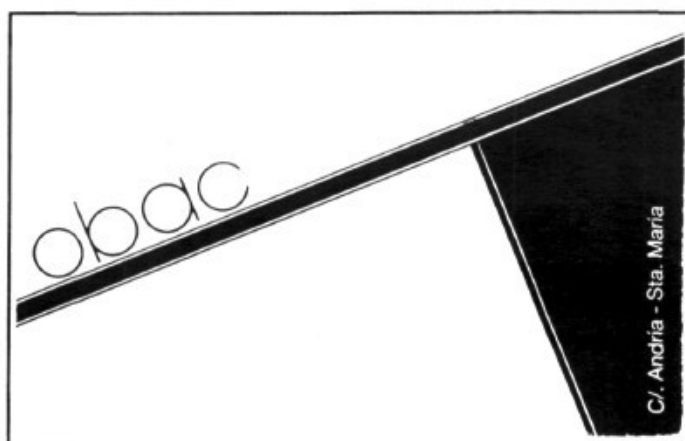
Passam a través d'una vidriera corredera a la casa, espaiosa, confortable i completa. A través de l'arc ja veim

el menjador que imagina encertadament vora la cuina, a la fotografia podeu observar les possibilitats d'il·luminació natural, és un aventatge molt bo que les cases només tinguin dos aiguavessos, podent rebre així llum directa d'ambdues parts, la cuina completament moblada i ben provista d'electrodomèstics, microones, renta-vaixelles i dels altres més usuals, només té dues parets enrajolades, les que hi ha els mobles, deixant les altres referides i blanques.

Al pis, un corredor s'encarrega de donar accés a les diferents cambres, personalment no m'agraden gaire els corredors, emperò reconec la seva funció practiquíssima, la cambra ocupada pels propietaris, na Joana Hally, i en Guillem Mercadal, és amplíssima és més que una cambra, és una micro casa donant una independència cercada als seus ocupadors, les bigues vistes i m rost donant altre cop volum a l'habitacle, el bany amb accés directe des de la mateixa cambra, provist de plat de dutxa i remercada banyera, dos rentadors sota un gran mirall il·luminat per quatre fdocos mòbils, les altres peces separades de la resta per dues parets.

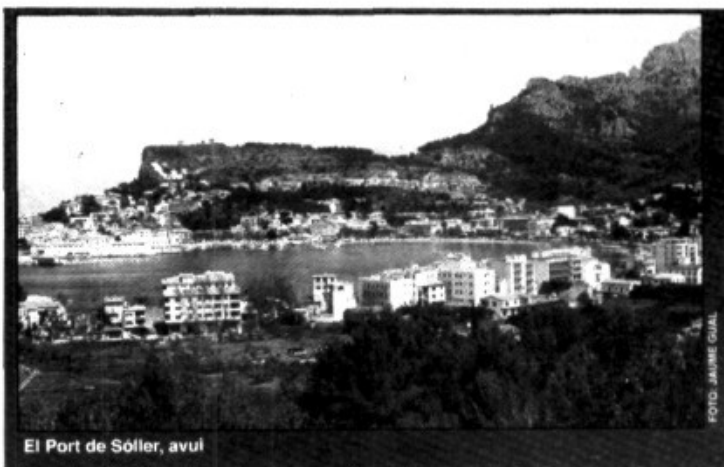
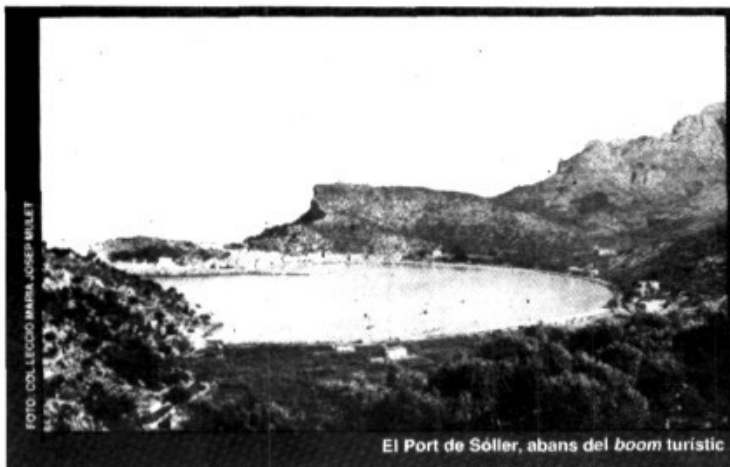
A aquesta casa podem veure que conviven elements moderns i antics, ornamentals i pràctics, la convivència sempre és admirable.

Pere Calafat
Fotos: Rafel Pizà

ECOLOGIA

PER UNA MALLORCA DIGNA. PROU URBANITZACIONS

PER UNA MALLORCA DIGNA, PROU D'URBANITZACIONS és el lema de la campanya més àmplia i ambiciosa que ha emprès el GOB, l'associació ecologista de les Balears, al llarg dels 16 anys de la seva existència. Ara és, també, el títol de l'exposició que el GOB ha instal·lat al claustre de Sant Antoni de Palma i que posteriorment se farà itinerant per diverses localitats de Mallorca.

No fan falta gaires explicacions per fer entendre l'oportunitat (o fins i tot, la preemptòria necessitat) d'una campanya i d'una exposició com aquestes. Mallorca, després de tres dècades d'eufòria basada en la maina del turisme, comença a patir els primers símptomes d'una crisi que potser serà greu i irreversible, causada precisament per la irracionalitat i la manca de previsió dels governants que han fomentat - i encara fomenten - un creixement caòtic i il·limitat del sòl urbanitzat, que no respecta res, ni tan sols els pocs espais naturals que han restat a l'illa. Els projectes d'urbanització actualment existents a Montblanc (Maria), Son Ferrandell (Valldemossa), Capocorb (Llucmajor), Sa Canova (Artà) o Cala Tuent (Escorca), els ports esportius prevists al Port de Sóller, Cala Galiota i Cala Bona, i els prop de 40 camps de golf (amb oferta turística annexa) que el Govern Balear se disposa a aprovar, són suficients per posar de manifest la gravetat d'aquest fenomen i la urgència d'una decisió presa de positura de tots els mallorquins que per damunt dels interessos mesquins de molt pocs volen mantenir la dignitat i el respecte pel patrimoni natural.

El GOB vos convida a visitar aquesta exposició, i a participar a la manifestació ciutadana que eventualment serà convocada en defensa de Mallorca.

Ja no és sa Dragonera ni es Trenc; ja no és s'Albufera ni Mondragó. Avui no es tracta de salvar un determinat espai: és tota l'illa la que demana una nova mobilització. Mallorca i la dignitat del seu poble necessita que cridem: prou d'urbanitzacions!

Els mallorquins no podem permetre que Montblanc, sa Canova, s'Algar, Son Bauçà, Alcanada... i fins un centenar d'espais més, desapareguin per l'afany d'enriquiment d'uns pocs i la complicitat dels nostres governants.

Ens jugam el futur. És el moment de decidir quina illa volem i quina illa deixarem als nostres fills. O venem bocí a bocí la nostra terra per fer-hi xalets, o la protegim d'una vegada perquè ens agrada i l'estimam així com és.

Recorda que sovint els pobles han canviat el curs de la seva història. Aquesta manifestació és la nostra oportunitat: contribueix a fer-ho possible.

El Dia Mundial del Medi Ambient serà un dia històric a Mallorca.

SALÓ RECREATIU

ES CAMI

Obert de 12 a 24 hores els dies feiners
i de 10,30 a 24 els dissabtes, diumenges i festius

Bernat de Santa Eugènia, 17 - SANTA MARIA

GALERIA CA'N BRAHÓ

MARCS
QUADRES
MOTLURES

Quarter V^a
Tel. 62 01 26

NIELS NORGAARD

CALAIX D'IMATGES

RAFEL COMES «DAVID» CARNISSERIA I CAÇA

En Rafel als cinc anys.

En Rafel Comes és un dels cinc carnisers dels que comptam al poble, malgrat que ara ja jubilat des de fa un any, sia el seu fill Bernat el qui du el pes i la regenti. La carnisseria de Can David, vora el convent, que té —segons Rafel— uns 150 anys d'història, ells la tenen des del 1942, però abans hi havia la carnisseria d'en Pere «Forner», i abans d'altres carnisers, si bé de més antic hi havia també un forn de pa.

Rafel és un carnisser de vocació i alhora un gran afeccionat a la caça i millor cercador d'esclata-sangs.

Neix el 1924 a Son Xic a Fora Vila, fill de pastor que havia posat amb en Jaume de Son Punta una carnisseria a l'hostal de Can Mig, que passats els anys es traslladaren al Convent.

Anà a S'Escoleta fins als set anys, on posaven els al·lots ordenats a Can Capó amb Felip «Romanones», mestre molt estricte i sever, per la qual cosa continuà a l'escola del convent del vicari Gabriel Sineu.

De jovença treballà de

mosso de forner al forn de Ca Na Serra (ubicat a Can Buc), ja que ell no volia ser pastor. Però, de sobte el seu pare es troba sense ajudant i ell fa de pastor fins que el seu germà Andreu ho comença també, i ell es dedicà a la carnisseria i matança. Des d'aleshores no ha tengut guarda de matança —engreixar xots pel proveïment de la carnisseria—. Als devuit anys ja regentava la carnisseria.

Són els anys quaranta, de les cartilles, del racionament, de l'escassetat. Al poble hi ha uns sis carnisers, que maten uns quants de xots els dissabtes i adesiara algun porc. Els dissabtes despatxen el frit i la gent fa les comandes de carn, que el diumenge van a recollir després de sortir de missa. Aleshores la carn es despatxa a trossades de la ronyonada, del coll, de la cuixa, etc. Trossades senceres, no com ara que es fan bistecs, llom, costelles, etc.

Anys quaranta, la gent no menjava tanta de carn com ara. Dissabte es mata, i la carn no es pot conservar, no hi ha càmeres. Si quedava

ESCAPULONS

GUILLEM COLOMAR

CADA DIUMENGE A SA PLAÇA

VINS RUBI

ELABORACIÓ PRÒPIA

Celler:
Bartomeu Simonet, 4 - Tel. 62 00 68

cuixa es podia conservar uns dies dins l'aigua fresca de la cisterna.

Rafel s'enrecorda que l'any que dugueren la mare de Déu de Lluc i la de la Pau de Son Seguí, que es feren rogatives i processons durant tota una setmana. Ell tengué la idea de matar uns cabrits en dimarts, i el dimecres la despatxà tota. I d'aquell dia també es matà en dimarts i es despatxà els dimecres.

També ens conta Rafel que els carnisers s'ajuntaven per Santa Margalida per matar uns bovets, que llavors es repartiren en meitats o quaters per despatxar. Era una cosa extraordinària.

Passen els anys. Ja hi ha les primeres geleres de gel, la carn ja pot aguantar més. Devers el 1960 a Palma neix un escorxadore de pollastres, els carnisers anaven a cercar-los directament. Devers el 1966 en Rafel té una càmera refrigerada, la carn ja es conserva més i amb més qualitat. Aleshores ja maten els dilluns, dimecres i divendres. Passen els anys, i a les

Anant al futbol a Sa Vileta. D'esquerra a dreta. Rafel sobre la bicicleta. Macià Marxando, Joan i Tomàs Ques i Antoni Negre.

carnisseries ja hi ha carn de tot tipus: guàtleres, pollastres, vedella, bou, conill... i la de sempre porc, xot i embotits propis.

Actualment la seva dona i

el seu fill Bernat regenten la carnisseria, però en Rafel no s'ha aturat de feinejar, compra xots, pesar-los, carregar-los cap a Carma, a trossejar carn, en definitiva col·laborant. De cada dia es despatxa més carn i la gent en menja més, Rafel creu que en una proporció d'1 a 10 de quan ell començà. Hem de considerar que a més d'un augment del consum de carn, també la gent no engreixa gairebé porcs, ni té conills, ni gallines ni pollastres com abans, la qual cosa contribueix al major despatx a les carnisseries. Una vida dedicada a la carnisseria.

La seva gran afeció és la caça, nét i fill de caçador, és una cosa que sent, viu i pateix. Ja als nou anys anava a peu de fora vila fins a Son Oliver a caçar a coll, per a Son Berenguer i al puig de n'Elena, afeció que encara avui practica per Son Seguí. L'altre forma de caça és amb escopeta i també amb cans, li agradava ferm la caça de llebres a la bruta, caminant i

corrent molt. Ara que no es pot fatigar tant, caça a l'espera al vedat privat de Son Seguí, del qual n'és soci des de fa una vintena d'anys. On a més de caçar és fan sopars adesiara de companyonia.

Si és un gran afeccionat a la caça encara ho és molt més a cercar esclata-sangs, n'és un bon cercador. Sap multitud de redols per la garriga santamariera, pel Tomir o per Lluc. La seva debilitat és trobar els més primerencs. Ara no pot fer grans caminades però encara fa excel·lents trobades.

Ens queda encara una afeció de Rafel, una afeció del seu passat, de la seva joventut. Llunyana aquesta de la carn i la caça, gens material, la música. «La guerra civil, els nins de 12 anys són fletxes, el Sr. Company és Guàrdia Civil i corneta, fundà una banda de cornetes i tambors que assatja al quarter, i a més fan instrucció cada dia al pati del Convent».

La Banda tocava a les múltiples processons que es

En Gaspar Fatxa i en Rafel amb les seves bicicletes.

La Banda de la Parròquia, al sagrat. D'esquerra a dreta, drets: Miquel Garrigueret, Miquel Cabo, Toni Bo, Rafel, Guillem i Salvador Martorell, Rafel Rul-lan, no identificat, Pere Pinero; acotats: Joan Sinai, Francesc Pereto, No identificat, Pep Martorell i Sebastià Pastor.

feien commemorant victòries o per desfilades patriòtiques. La banda desapareix el 1942. Rafel era corneta de la banda. Passen sis anys, en Rafel en té 24, l'ecònom Gabriel Parets —organer i músic— crea una petita

banda per acompanyar a les processons —Rafel ens comenta que aquells anys se'n feien moltes— i altres actes, en Rafel tocà la trompeta. Malauradament es mor el seu pare l'any 1949, ell abandonà la banda, tenia cinc ger-

mans més i la responsabilitat de tirar endavant la casa. Així i tot la Banda durà fins el 1952, any en què el mossèn promotor abandonà el poble amb destí a La Seu. La música, una afeció perduda de Rafel, encara té la nostàlgia d'aquells anys quan em mostra les fotos.

Rafel un home feiner, inquiet, que malgrat la jubilació continua fent coses a les

totes. Home afable, de xerrada amigable i ràpida, comenta multitud de noms i malnoms, al seu cervell hi ha un autèntic compendi de la història quotidiana d'aquest poble nostre. Els seus dos néts: la seva alegria. La carnisseria com a vocació, l'afeció de la caça i els esclata-sangs i alhora un caràcter inquiet i alegre.

Bernat Calafat Vich

Un dia a la platja amb el vicari Parets, anys quaranta, d'esquerra a dreta: Rafel, Xesc Sineu, Pep i Salvador Martorell. L'excursió fou amb la camiona que conduïa Xesc, és Banyalbufar.

CAIXA DE BALEARS
"SA NOSTRA"

EL CELLERÀS DE COANEGRA (i II)

JAUME LOAT

Davant la Cúria del Batle de Coanegra se subhastà l'alqueria dita lo Celler del Rei. El qui hi digué més fou altre personatge anomenat Jaume Loat, qui obtingué el Celler per la quantitat de 122 lliures i 10 sous.

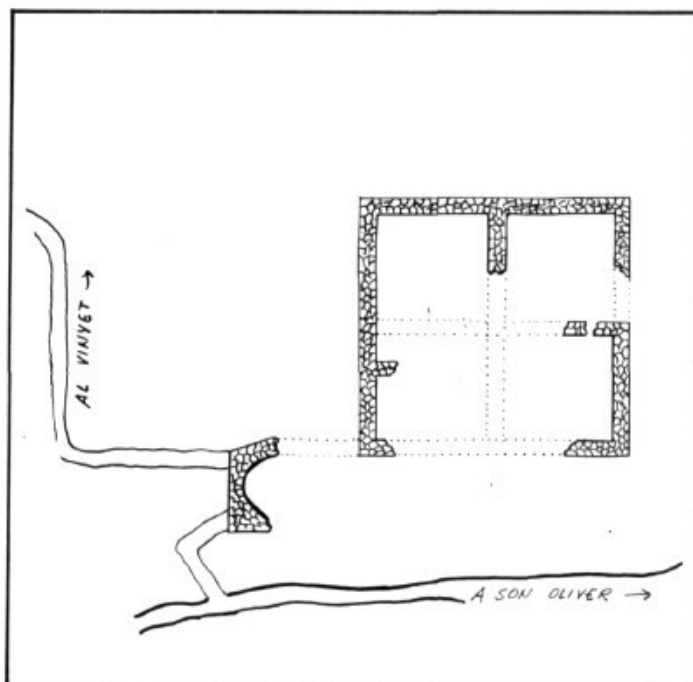
En aquells dies la finca tributava vuit lliures a Pere de Arborius, o de Arbós.

DECADÈNCIA DEL CELLERÀS

Passaren els anys i les vinyes havien tornades velles, especialment les de Coanegra, les primeres que s'havien sembrades.

Per altra part a la alqueria veïna dita de Robines hi havia vinyets més joves i abundants. El Rei hi feu edificar un casal per celler important. El 6 de novembre de 1415 el seu Procurador Reial pagà m a Jaume Garriguer de Robines, (prop de Binissalem) 90 lliures preu d'una casa i corral per un celler. També els molins de Coanegra s'havien envellits, i al 1421 alguns estaven abandonats, principalment el d'en Cerdó i que s'era venut al senyor Pere de Torrella. En l'escriptura se fa constar que confronta amb la possessió de Guillem Loat, successor de Jaume son avi. Ara ja no li diuen el Celleràs, sinó el celler, prova de la decadència de la finca de Coanegra per la vinificació. Altre notícia dels 22 d'agost de 1426, diu que el Procurador Reial, amb gran acompanyament, visità la vall de Coanegra per veure nou molins blaters en alou del Rei, part dels quals estan enderrocats i per fer-los adobar.

Passats altres anys, a 1491, Bernat de Puigdorfilia establí a favor de Joan Simonet, de Robines, el rafal del celler coanegrí. En l'escriptura se fa constar que confronta amb el Cabàs, amb el qual s'uneix per «el Coll del Celleràs» i per el «Coll d'en SAGRANADA». Més envant el Celleràs el comprà Alfons de Torrella l'any 1553, i passats uns anys el traspassà a Joan Jaume. Al doant les confrontacions, diuen els papers, que està junt amb la possessió de Nicolau Oliver (que prengué nom de Son Oliver), amb el rafal Cabàs del magnífic Joan Sureda i també amb el molí d'en Miquel Columbàs (més envant se digué Son Gúia). Se va vendre pers sis lliures en censal, i per entrada 19 lliures. El comprador Joan Jaume, ja vell, establí una tanca de terra i garriga, a l'any 1598. Passaren uns anys i la finca era d'altre Joan Jaume, que vivia a la Ciutat, el qual vengué a Jaume Mas la meitat. Se feu la venda per 212 lliures i 10

Es Celleràs de Coanegra. Ruïnes a l'any 1980

sous. (Aquesta és la darrera nota que del Celleràs escrigué el Paborde Jaume).

Alfons de Torrella després de posseir el Celleràs uns quants d'anys, el va vendre a Joan Jaume, de la família del Arboçar. Aquest amb la producció pròpia de la seva possessió, més la del Celleràs, augmentà la quantitat víncola que obtenia anualment. Al tornar ja vell, establí una tanca de terra i garriga del Celleràs, però se retengué tot el pla sembrat de vinyet. Això succeí al 1598. Al morir, el Celleràs passà a altre Joan Jaume, tal vegada fill de l'anterior, i aquest ho vengué a Jaume Mas la meitat de la finca per 212 lliures i 10 sous, quantitat considerable per aquells dies. Amb tot això entram al segle XVII i apareix altre comprador del Celleràs. Es tracta d'un d'un alaroner anomenat Sebastià Pisà, fill de Joan. No sabem la data, però és provable que fós al final de la primera meitat de dita centúria. Estava casat amb Bàrbara Sastre i foren pares de

Estudi
fotogràfic

Llorenç
Frontera

Plaça Hostals, 44
SANTA MARIA DEL CAMÍ

Tel. 14 00 52

CONFECCIONS

VICÈ

MODA JOVE

boan descendència. Dit nou propietari del Celleràs fou home d'empenya, i amb el negoci del vi guanyà bons diners. Va adquirir terres al Camp Gran de l'Arboçar, junt al camí de Coanegra i a més l'Hostal situat al cantó dels carrers de Sóller (avui carrer Llarg) i el camí d'Inca. Aleshores dit Hostal era l'únic que hi havia al punt que més tard se digué els Hostals i era propietat d'un binissalemer anomenat Bartomeu Martí Morell. La venda se feu dia 3 de desembre de l'any 1671, amb una quarterada de terra que confrotava amb el carrer que ara deim Llarg. No hi havia cap casa més que dit hostal, que tenia una porxada a davant Son Portal i s'hi aturaven els traginers que anaven de Ciutat a Inca o altres pobles. El comprador se traslladà a dita casa amb son fill Jaume. Al Celleràs hi deixà els fills Juan que era el major, l'Andreu i el Nicolau, que foren els qui s'encarregaren del treball vitivinícola. També tenien a dita finca gran quantitat de cabres de les quals cuidava el Nicolau. Així donà treball a tots. També alte fill nomenat Bartomeu era ferrer i tenia la botiga a l'Hostal.

Els darrers dies de la vida, el Sebastià Pisà va fer testament i deixà el Celleràs al major o sia el Joan. Al Jaume li concedí l'Hostal i també tres quarterades de terra i vinyet situades al Camp Gran del Arboçar, junt al camí de Coanegra. Aquest era el que duia el negoci de l'hostelatge. A Bartomeu, el ferrer, li concedí dos trats per fer cases a la terra junta a l'Hostal, situats vora el corral de la casa, i més cinc quarterades de terra i vinyet aferrades a les tres del Jaume. Als que habitaven el Celleràs els deixà estatge de casa i a més, a l'Andreu 60 lliures que li devia donar el propietari, Joan A. Nicolau «tot el bestiar cabrum, «com són cabres, segais i crestats», i dos cortons de terra que el qui feia dit testament posseïa a Alaró.

FINAL DEL CELLERÀS

A dita possessió, que va ésser la primera de Coanegra que tingué nom, hi visqueren els nous propietaris Juan Pizà amb els seus germans Andreu i Nicolau. No sabem res més d'ells, però sí que tingué descendència el Juan. Els nous membres del dit llinatge del Celleràs, hi visqueren molts d'anys, dedicats al treball que anaven herentant dels seus majors. Però arribà la fi, com succeeix, però d'una manera desgraciada desgraciada.

Durant la nit del 13 de març de 1818, dormien els moradors d'aquella finca, a la casa, quan de sobte el més vell anomenat Rafel Pizà, propietari, sentí renou, i s'aixecà i s'encontrà amb tres homes amb la cara mig tapada. Vestien a lo ciutadà, o sia calçons amb camia i capot i anaven descalços. L'ancià se sobresaltà al veurer-los. Ells el dugueren a la cuina on hi havia foc a la foganya. L'amenaçaren de cremar-lo si no els deia on tenia els diners. Aquell vellet es resistí i vengent que no obtenien informació, els lladres anaren al dormitori on hi descansava, però també s'era aixecada, la nora del padrí, de nom Francesca Aina Salom. La conduïren a la cuina i amb calius la cremaren, no obstant que els digué que estava en estat de gestació. Ella assutada els digué un guardaven els diners i les joies. Els lladres les trobaren i se n'anaren. Havien entrat fent un forat

dins el forn de coure el pa, que estava junt a la paret de la casa. Lo robat va ésser 15 lliures en monedes, unes poques joies, quatre botons d'or i deu de plata, molta de roba i tota la perxa o sien embutits, i deu pans i tres lliures d'arròs. Els lladres se n'anaren tot d'una. Duien per armament un garrot, un guinavet gros i un sable. Se donà la casualitat que el fill del propietari, també de nom Rafel era a la Ciutat. Els qui s'endugueren un sust molt gros quedaren fermats pels malfetors, i així els trobà l'endemà quan arriba el jove espòs de la Francesca Aina Salom. Seguidament decidiren abandonar el Celleràs i se traslladaren a la vila de Santa Maria del Camí, on foren coenguts per «els Cellerasos». Quan trobaren comprador, que fou el propietari de Son Oliver veneren el Celleràs. Així acabà dita finca, integrada en la veïnada possessió. Més envant, a 1892, l'adquirí don Pere Boieres, que també comprà Son Pou, i Son Torre-lleta, a Coanegra.

FI.

El Celleràs va ésser antigament la finca de més importància de Coanegra, per haver nobtengut el celler més important de Mallorca. Amb els dies, maeresqué ser visitat pel Procurador Reial Bernat Jana l'any 1342, el qual recorregué Mallorca en viatge d'inspecció. S'allotjà a les cases de dita possessió, on fou molt atès pel propietari, el nomenat Guillem Mestre. Acudiren a saludar el senyor Jana els principals magnats de Coanegra. L'historiador Paborde Jaume diu en les notícies que trobà que foren els «Bergues, Torrelles, Taialloques, Cerdons, Massots, Abrins, Cogolls, Roses, Figueres, i altres». Segurament deixà de consignar els Jaumes, que també eren principals, per modèstia, ja que ell fou descendent de dita família.

Actualment queden de les cases del Celleràs unes parets que fan veure que eren bastant grans. Quan fou amo de Son Oliver el senyor Pere Josep Jaume Pons, ordenà que se reduís l'altària de dites parets als 13 palms, que són el que miden actualment, per evitar que les ventades les enderrocassin fins abaix del tot. Tals ruïnes són el que queda de les construccions del Celleràs.

En quant a la sembra del vinyet al Celleràs, cal dir que a una nota del Paborde diu que a Coanegra ja havien plantades les primeres abans de l'any 1244, o sia 15 després de la conquesta de l'illa per Jaume I. Per tant per tota la vall ja hi havia abundància de dita activitat de viticultura.

Andreu Bestard Mas

PERRUQUERIA

LA PROFESSIÓ DE PERRUQUER: ART I TÈCNICA

Al llarg del recorregut que hem realitzat per la història de la perruqueria, hem observat com l'home -d'una manera o de l'altra- ha volgut distingir-se per diversos medis i un molt important ha estat el Pentinat.

L'home sempre ha volgut singularitzar-se, diferenciar-se com a membre d'un poble, d'una cultura, d'una tribu o d'una classe social. Una de les formes de diferenciació és a través de la forma de pentinar el cabell.

La professió de perruquer no podria existir sense inspiració. Però com tot, necessita recolzar-se sobre una tècnica especialitzada: la tecnologia, entesa com el conjunt de coneixements propis de la professió. Podríem fer el següent esquema:

Professió de Perruquer: Art / Tècnica

Aptituds del Perruquer: Vocació / Qualitats / Aptitud Física / Aptitud Psicològica

Miquel Sastre
Perruquer

INSTALADORA - SANTA MARIA

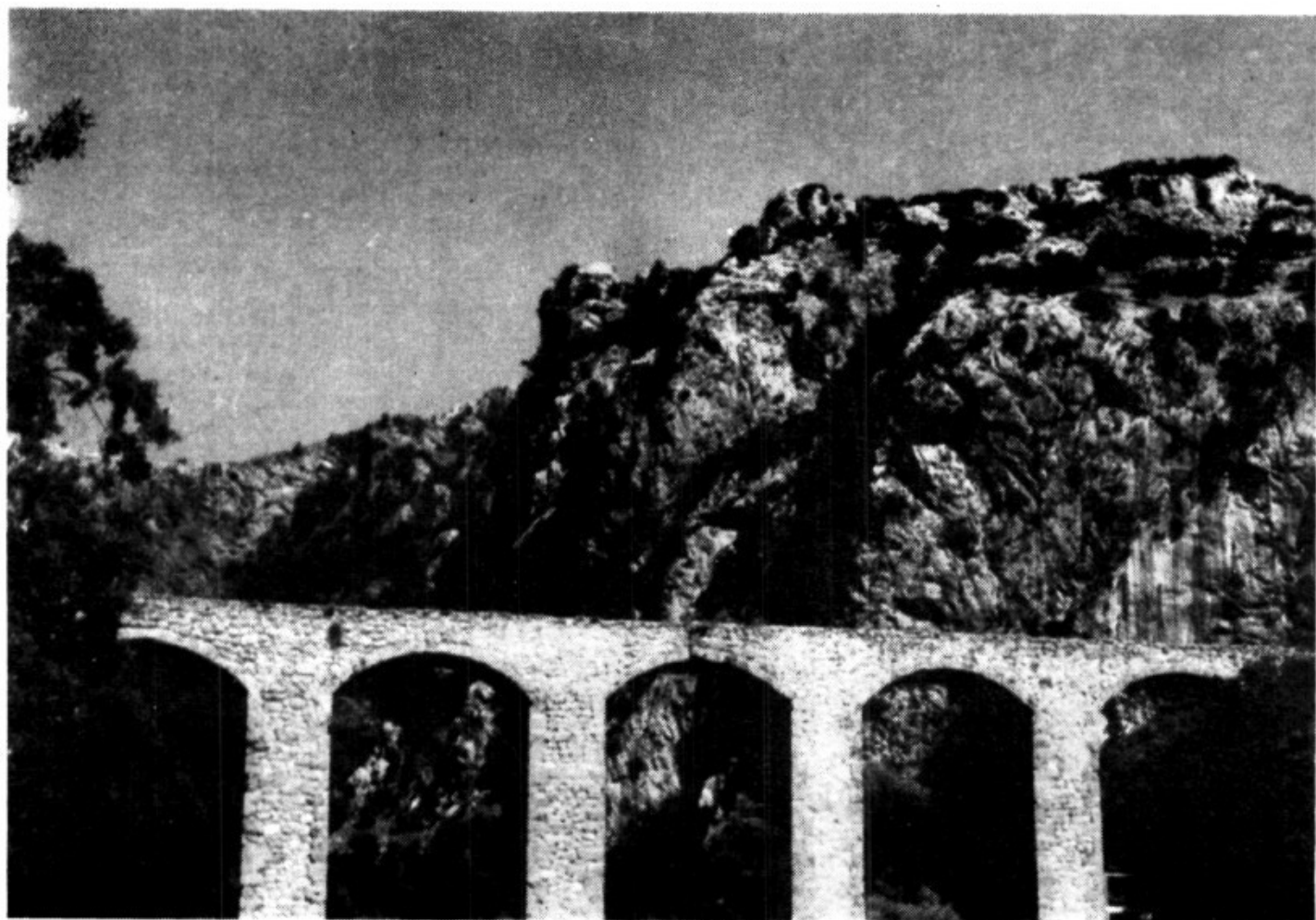
Instal·lacions - Pressuposts
Reparacions

LLORENÇ SANS

Reis Catòlics, 59 4.¹ - 1.^a
Telèfon 24 68 74
Palma de Mallorca

Instal·lacions BOMBES
SUMERGIDES

Carrer Casasnovas, 21
Telèfon 62 06 02
Santa Maria del Camí

En qüestió d'aigües, volem posar Mallorca al corrent.

L'aigua corrent ha passat d'esser un privilegi a constituir una necessitat per a la vida moderna. La construcció de ponts i aljubs fou la primera passa. La canalització de l'aigua, la segona. Avui els pobles de Mallorca han crescut i s'han desenvolupat, però molts d'ells encara no compten amb aigua canalitzada, ni tampoc amb una adequada xarxa de clavegueram.

Per a pal·liar aquestes deficiències, el Consell Insular de Mallorca ha posat

en marxa un Pla de Sanejament i Abastiment, un pla d'aigües per a posar Mallorca al corrent.

**PLA DE SANEJAMENT I
ABASTIMENT D'AIGÜES
A LA PART FORANA**

Un pla per a millorar

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

PETANCA

LA LLIGA VA ACABAR

S'acabà la lliga pel nostre representant a l'esport de la petanca, el C.P. Unió Santa Maria. La quarta posició aconseguida dins la Tercera Categoria es pot considerar ben meritòria i per l'any que ve el President de l'Entitat, Josep Torreblanca, sembla més animat que mai amb la perspectiva de poder obtenir un ascens, objectiu que es vol fer realitat amb el fitxatge de dos o tres reforços santamariers, jugadors amb experiència, que puguin catapultar l'equip cap a la Segona Categoria. I si tal cosa feliçment s'estreuenís, el vell somni del club de fer dos equips podria també portar-se a terme.

Quant a la part econòmica, ha quedat empatada, cosa que en els temps que corren es pot considerar un èxit. Però l'etern problema dels petanquistes santamariers és la pista, que està feta un desastre per la constant presència de criatures que juguen a la plaça i altres persones externes a l'esport. Tanmateix, aquesta és una qüestió per la qual els mateixos responsables del club no troben solució satisfactòria, perquè és inevitable aquesta invasió del camp atès que no es pot tancar ni prohibir a ningú que circuli per allà. D'altra banda la situació de les pistes és un lloc molt concorregut, amb l'avantatge que això pot suposar per a la promoció de l'esport.

En resum, una altra temporada satisfactòria pel club del cafè Can Menut. Ara només falta que els projectes de futur vagin per bon camí. Així ho esperam.

BOUTIQUE

NOVA GENT

SANTA MARIA

CADA DUES SETMANES, RENOVACIÓ D'EXISTÈNCIES
DISSABTES HORABAIXA OBERT

Bernat de Santa Eugènia, 87 - Tel. 62 01 33

FUTBOL

NOTA OFICIAL DEL C.D. SANTA MARIA

Per la present se comunica als senyors socis i públic en general que està obert el plaç d'entrega de candidatures a la presidència d'aquest club, des del dia 1 de juny fins el 30 de juny de 1990 tots dos inclosos i fins les 24 h. del darrer dia. Al mateix temps queden exposades les llistes de socis en el local social del club (Bar Comerç).

PER INFORMACIÓ I PRESENTACIÓ DE CANDIDATURES, en el local del club, de dilluns a divendres, de 20 h. a 22 h.

**G U I L L E R M O
D E L A F U E N T E
F O T O G R A F**

Pl. Hostals, 57

Tels. 14 02 72 - 14 00 96

**FERRETERIA
CA'N XIC**

DUES PLANTES I SOTERRANI AL SEU SERVEI
URBANITZACIÓ CAN MATES

ENTRE FOGONS

MAR I MUNTANYA

- 1 tassó de vi
- 1 copa de conyac
- all i julivert
- oli, sal i pebre bo
- 1 llimona

PREPARACIÓ:

Tallam el pollastre en vuit trossos. El sofregim dins una greixonera. El treim i sofregim els calamars i les gambes.

Mentres feim això posam una olla al foc amb aigua i un parell de talls de llimona. Hi feim bullir els musclos de 5 a 10 minuts.

Sofregim també la ceba i quan està rossa hi posam la tomàtiga, l'all, i el julivert i un raig de conyac.

Posam el pollastre, les gambes i els calamars dins la greixonera; ho remanam un poc i hi afegim el vi, el conyac que queda i els musclos. Després ho tapam amb el brou colat dels musclos.

Ho enfornam i quan el brou hagi minvat a la meitat està a punt de servir.

Na Violeta, malgrat estigui empadronada al nostre poble, és de Girona d'on ve aquest plat. Els gironins tenen, com noltros, dues coses tan diferents com són la mar i la muntanya, així com el peix i la carn.

INGREDIENTS:

- 1 pollastre
- 4 calamars petits
- 8 gambes grosses
- 250 grs. de musclos
- 2 cebes grosses
- 4 cullerades de tomàtiga natural

Neteja de pous negres

Pastor

Tels. 62 04 49 - 62 08 47

Prolongación Mesquidas s/n. 2º - 1ª.

- Santa Maria

MAGATZEM DE MATERIAL
DE CONSTRUCCIÓ

JOAQUIN ESTESO

CARRER DE L'ESGLÉSIA

coanegra

PUBLICACIÓ MENSUAL
DE L'O.C.B.
DE SANTA MARIA
DEL CAMÍ

DEPÓSIT LEGAL
P.M. 381-1981

EDITA

Obra Cultural Balear
de Santa Maria del Camí

EQUIP DE REDACCIÓ

Bernat Calafat Vich
Pere Josep Calafat Vich
Magdalena Canyelles Ferrer
Ramon Canyelles Canyelles
Mateu Morro Marce
Rafel Pizà Ordinas
Joan Serra Mercadal
Mateu Vich Coll

COL·LABOREN

Andreu Bestard
Josep Escobar
Miquel Sastre

PORTADA

Fotografia de Rafel Pizà

REDACCIÓ, ADMINISTRACIÓ I PUBLICITAT

Batle Bartomeu Simonet, 5
07320 Santa Maria del Camí

IMPRESA A

Informacions Llevant S.A.
Passeig Ferrocarril, 1
Tel. 55 03 28, Manacor

Els articles publicats en aquesta revista sols expressen l'opinió dels seus autors.